GENERALINIO ADVOKATO
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA IŠVADA,
pateikta 2024 m. kovo 21 d.[1]

**Byla C-793/22**

**Biohemp Concept SRL**
**prieš**
**Direcția pentru Agricultură Județeană Alba**

(*Curtea de Apel Alba Iulia* (Alba Julijos apeliacinis teismas, Rumunija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Bendra žemės ūkio politika – Reglamentai (ES) Nr. 1307/2013 ir Nr. 1308/2013 – Pluoštinių kanapių auginimas – Sąvoka „žemės ūkio paskirties žemė“ – Šios sąvokos netaikymas žemei, kurioje yra žemės ūkio ir gyvulininkystės paskirties statinių ar įrenginių, skirtų žemės ūkio gamybos poreikiams – Draudimas auginti pluoštines kanapes naudojant uždarose patalpose įrengtas hidroponinio auginimo sistemas – Kanabidiolio (CBD) kiekio pluoštinėse kanapėse padidėjimas – Visuomenės sveikatos apsauga“

1. Pagal bendrą žemės ūkio politiką (toliau – BŽŪP) pluoštines kanapes leidžiama auginti taikant apribojimus, skirtus užtikrinti, kad būtų auginamos tik tų veislių kanapės, kurios dėl mažo psichoaktyviųjų kanabinoidų kiekio nėra tinkamos marihuanai ir kitoms panašioms narkotinėms medžiagoms gaminti.

2. Pagal šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas turi nuspręsti, ar Rumunijos institucijų patvirtinta priemonė, pagal kurią draudžiama auginti pluoštines kanapes tinkamose uždarose patalpose su įrengta hidroponinio auginimo sistema, atitinka Sąjungos teisę.

[1] Originalo kalba: ispanų.

# I. Teisinis pagrindas

## *A. Sąjungos teisė*

### *1. Reglamentas (ES) Nr. 1307/2013* [2]

3. 28 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„[K]anapių sektoriuje reikėtų ir toliau taikyti specialias priemones, skirtas užtikrinti, kad tarp pasėlių, atitinkančių bazinės išmokos skyrimo reikalavimus, nebūtų galima paslėpti nelegalių pasėlių, nes tai turėtų neigiamos įtakos kanapių rinkai. Todėl išmokos turėtų būti ir toliau skiriamos tik už plotus, apsėtus tų veislių kanapėmis, dėl kuriose esančio psichotropinių medžiagų kiekio yra pateikta tam tikrų įrodymų[.]“

4. 4 straipsnyje „Terminų apibrėžtys ir susijusios nuostatos“ numatyta:

„1. Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

<…>

c) žemės ūkio veikla –

   i) žemės ūkio produktų gamyba, kultivavimas arba auginimas, įskaitant derliaus nuėmimą, melžimą, gyvulių veisimą ir laikymą ūkininkavimo tikslais,

   <…>

d) žemės ūkio produktai – Sutarčių I priede išvardyti produktai, išskyrus žvejybos produktus, ir medvilnė;

e) žemės ūkio paskirties žemės plotas – bet koks žemės plotas, naudojamas kaip ariamoji žemė, daugiamečiai žolynai ir daugiametės ganyklos arba naudojamas daugiamečiams pasėliams auginti;

f) ariamoji žemė – pasėliams auginti naudojama žemė arba žemės plotai, kuriuose gali būti auginami pasėliai, bet kurie palikti pūdymui, įskaitant pagal Reglamento (EB) Nr. 1257/1999 22, 23 ir 24 straipsnius, Reglamento (EB) Nr. 1698/2005 39 straipsnį ir Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 28 straipsnį atidėtus plotus, nepaisant to, ar ant tos žemės pastatyta šiltnamių, ar ji uždengta pastovia arba nuimama danga;

<…>“

[2] 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos sistemas ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės ir panaikinami Tarybos reglamentas (EB) Nr. 637/2008 ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 73/2009 (OL L 347, 2013, p. 608).

5. 32 straipsnyje „Pasinaudojimas teisėmis į išmokas“ nurodyta:

„1. Parama pagal bazinės išmokos sistemą teikiama ūkininkams, kai jie, pateikdami deklaraciją pagal 33 straipsnio 1 dalį, paprašo leisti pasinaudoti teise į išmoką už reikalavimus atitinkantį hektarą toje valstybėje narėje, kurioje ji jiems skiriama. <…>

2. Šioje antraštinėje dalyje „reikalavimus atitinkantis hektaras“ – tai:

a) valdos žemės ūkio paskirties žemės plotas, įskaitant plotus, kurių agrarinė būklė valstybėse narėse, kurios 2004 m. gegužės 1 d. įstojo į Sąjungą ir kurios pasirinko taikyti vienkartinės išmokos už plotus sistemą, 2003 m. birželio 30 d. nebuvo gera, naudojamas žemės ūkio veiklai arba daugiausia naudojamas žemės ūkio veiklai (jei plotas naudojamas ir ne žemės ūkio veiklai); <…>

<…>

3. 2 dalies a punkto tikslais:

a) jei valdos žemės ūkio paskirties žemės plotas yra naudojamas ir ne žemės ūkio veiklai, laikoma, kad tas plotas daugiausia naudojamas žemės ūkio veiklai, jeigu ne žemės ūkio veiklos intensyvumas, pobūdis, trukmė ir pasirinktas laikas labai netrukdo vykdyti minėtą žemės ūkio veiklą;

b) valstybės narės gali sudaryti plotų, kurie daugiausia naudojami ne žemės ūkio veiklai, sąrašą.

Valstybės narės nustato šios pastraipos taikymo jų teritorijoje kriterijus.

4. Plotai laikomi reikalavimus atitinkančiais hektarais, jei jie visus kalendorinius metus, išskyrus *force majeure* atvejus arba išimtines aplinkybes, turi atitikti termino „reikalavimus atitinkantis hektaras“ apibrėžtį.

<…>

Plotai, naudojami kanapėms auginti, laikomi reikalavimus atitinkančiais hektarais tik tuo atveju, jei auginamų veislių kanapėse tetrahidrokanabinolio kiekis sudaro ne daugiau kaip 0,2 %.“

*2. Reglamentas (ES) Nr. 1308/2013* [3]

6. Jo 1 straipsnyje „Taikymo sritis“ numatyta:

„1. Šiuo reglamentu nustatomas bendras žemės ūkio produktų – Sutarčių I priede išvardytų visų produktų, išskyrus žuvininkystės ir akvakultūros produktus, kaip apibrėžta Sąjungos teisės aktuose dėl bendro žuvininkystės ir akvakultūros produktų rinkų organizavimo, rinkų organizavimas.

[3] 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007 (OL L 347, 2013, p. 671).

2. 1 dalyje apibrėžti žemės ūkio produktai suskirstomi į šio reglamento I priedo atitinkamose dalyse išvardytus šiuos sektorius:

<…>

h) linų ir kanapių, VIII dalis;

<…>“

7. I priedo „1 straipsnio 2 dalyje nurodytų produktų sąrašas“ VIII dalyje minimos „sėjamosios [pluoštinės] kanapės (*Cannabis sativa L.*)“, kurių KN kodas – 5302.

8. 189 straipsnyje „Kanapių importas“ nustatyta:

„1. Toliau nurodyti produktai gali būti importuojami į Sąjungą tik tuo atveju, jei laikomasi šių sąlygų:

a) žaliavinės sėjamosios [pluoštinės] kanapės, kurių KN kodas yra 5302 10 00, atitinka Reglamento (ES) Nr. 1307/2013 32 straipsnio 6 dalyje ir 35 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas;

b) su sėjai skirtų kanapių rūšių sėklomis, kurių KN kodas yra *ex* 1207 99 20, pateikiami įrodymai, kad atitinkamos kanapių rūšies tetrahidrokanabinolio kiekis neviršija kiekio, nustatyto pagal Reglamento (ES) Nr. 1307/2013 32 straipsnio 6 dalį ir 35 straipsnio 3 dal[į];

c) ne sėjai skirtas kanapių sėklas, kurių KN kodas yra 1207 99 91, importuoja tik valstybės narės įgalioti importuotojai, siekiant užtikrinti, kad tokios sėklos nebūtų skirtos sėjai.

2. Šis straipsnis taikomas nedarant poveikio griežtesnėms nuostatoms, kurias valstybės narės yra priėmusios pagal SESV ir laikydamosi įsipareigojimų pagal PPO susitarimą dėl žemės ūkio.“

## *B. Rumunijos teisė*

### *1. Įstatymas Nr. 18/1991 dėl nekilnojamojo turto*[4]

9. 2 straipsnio a punkte nurodyta:

„Pagal savo paskirtį žemė yra:

a) žemės ūkio paskirties žemė, t. y.:

– dirbama žemės ūkio paskirties žemė – ariamoji žemė, vynuogynai, sodai, vynmedžių sodai, medelynai, apynynai ir šilkmedynai, ganyklos, žolynai, šiltnamiai, fotovoltiniai šiltnamiai, lysvės ir kiti panašūs plotai,

– miško želdinių plotai, jeigu juose neatliekama miškininkystės darbų, miškingos ganyklos,

[4] Legea nr. 18/1991, din 19 februarie 1991, a fondului funciar (1991 m. vasario 19 d. Įstatymas Nr. 18/1991 dėl nekilnojamojo turto) (Monitorul Oficial al României, I dalis, Nr. 1, 1998 m. sausio 5 d.), su vėlesniais pakeitimais. Toliau – Įstatymas Nr. 18/1991.

– plotai, kuriuose yra žemės ūkio ir gyvulininkystės paskirties statinių, žuvininkystės įrenginių ir dirvožemio gerinimo įrenginių, kaimo kelių tinklo kelių (techninių ir ūkininkavimo kelių), platformų ir sandėlių, kurie naudojami žemės ūkio gamybai,

– nederlingi plotai, kurie gali būti sutvarkyti ir naudojami žemės ūkio gamybai.“

*2. Įstatymas Nr. 339/2005* [5]

10. 12 straipsnyje numatyta:

„1. Augalus, turinčius medžiagų, kurioms taikoma nacionalinės teisės aktuose numatyta kontrolė, leidžiama auginti tik tuo atveju, jeigu jie apdorojami techniniais tikslais, siekiant išgauti stiebus, pluoštą, sėklas ir aliejų medicinos ir mokslo tikslais ir tik gavus *Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale* (Žemės ūkio, miškininkystės ir kaimo plėtros ministerija) leidimą, išduotą per apskričių arba Bukarešto savivaldybės žemės ūkio ir kaimo plėtros valdybas ir remiantis metiniais įverčiais, nustatytais pagal šio įstatymo 42 straipsnio 1 dalies e punkto nuostatas ir metodines jo įgyvendinimo taisykles.

<…>

4. Leidimus turintys narkotinių kanapių ir opijinių aguonų augintojai privalo turimą žemę užsėti tik veislių, įregistruotų *Catalogul oficial al soiurilor și hibrizilor de plante de cultură din România* (Rumunijos oficialusis kultūrinių augalų veislių ir hibridų katalogas) arba Europos Bendrijų kataloguose, sėklomis, išaugintomis Žemės ūkio, miškininkystės ir kaimo plėtros ministerijos įgaliotų įstaigų, pasitelkiant teritorines sėklų kontrolės ir sertifikavimo institucijas.“

*3. Metodinės Įstatymo Nr. 339/2005 įgyvendinimo taisyklės* [6]

11. 4 straipsnio 5 dalies b punkte nustatyta:

„Siekdami gauti leidimą auginti augalus, kurių sudėtyje yra narkotinių ir psichotropinių medžiagų, skirtus naudoti pramonės ir (arba) mitybos sektoriuose, mokslo ar technikos srityje arba sėkloms gaminti, augintojai turi pateikti paraišką apskričių arba Bukarešto savivaldybės žemės ūkio valdyboms <…>. Prie paraiškos, atsižvelgiant į leidimo tikslą, turi būti pridedami šie dokumentai (originalai ir kopijos):

<…>

b) nuosavybės teisę įrodantis dokumentas, protokolai ir (arba) pažymėjimai ar kiti dokumentai, pagrindžiantys teisėtą žemės ūkio paskirties žemės ploto naudojimą;

<…>“

[5] Legea Nr. 339 din 29 noiembrie 2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope (2005 m. lapkričio 29 d. Įstatymas Nr. 339 dėl narkotinių ir psichotropinių augalų, medžiagų ir preparatų teisinio režimo) (Monitorul Oficial al României, I dalis, Nr. 1095, 2005 m. gruodžio 5 d.). Toliau – Įstatymas Nr. 339/2005.

[6] Normele metodologice din 22 decembrie 2006 de aplicare a prevederilor Legii Nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope (2006 m. gruodžio 22 d. Metodinės Įstatymo Nr. 339/2005 dėl narkotinių ir psichotropinių augalų, medžiagų ir preparatų teisinio režimo įgyvendinimo taisyklės), patvirtintos Vyriausybės sprendimu Nr. 1915/2006 (Monitorul Oficial al României, I dalis, Nr. 18, 2007 m. sausio 11 d.), su pakeitimais. Toliau – Metodinės įstatymo Nr. 339/2005 įgyvendinimo taisyklės.

## II. Faktinės aplinkybės, byla ir prejudicinis klausimas

12. 2021 m. sausio 14 d. *Biohemp Concept SRL* (toliau – *Biohemp*) paprašė Albos apskrities žemės ūkio valdybos (toliau – apskrities institucija) išduoti leidimą auginti pluoštines kanapes (*Cannabis sativa L.*) 0,54 ha plote.

13. 2021 m. sausio 27 d. apskrities institucija išdavė leidimą auginti augalus tik 0,50 ha plote. Ji atmetė paraišką dėl likusio 0,04 ha ploto, motyvuodama tuo, kad tai ne žemės ūkio paskirties žemė, o augalininkystės ir gyvulininkystės paskirties statinys, kuris neatitinka Metodinių Įstatymo Nr. 339/2005 įgyvendinimo taisyklių 4 straipsnio 5 dalies b punkte nustatytų sąlygų.

14. *Biohemp* dėl 2021 m. sausio 27 d. sprendimo pateikė skundą; apskrities institucija 2021 m. vasario 17 d. šį skundą atmetė.

15. 2021 m. balandžio 13 d. *Biohemp* pareiškė ieškinį *Tribunalul Alba* (Albos apygardos teismas, Rumunija) ir prašė išduoti leidimą visam 0,54 ha plotui.

16. Pirmosios instancijos teismas atmetė *Biohemp* ieškinį iš esmės remdamasis argumentais, susijusiais su nacionalinės teisės normų taikymu [7].

17. *Biohemp* pateikė apeliacinį skundą *Curtea de Apel Alba Iulia* (Alba Julijos apeliacinis teismas, Rumunija), kuriame kaip svarbius aspektus nurodė tai, kad ketina naudodama hidroponinio auginimo sistemą 400 $m^2$ uždaroje patalpoje auginti pluoštines kanapes, kuriose leidžiama tetrahidrokanabinolio [8] koncentracija neviršija 0,2 %.

18. *Biohemp* taip pat teigia, kad auginant pluoštines kanapes uždarose patalpose išauginami augalai, kuriuose kanabidiolio [9] koncentracija yra 12–14 %, o lauke (žemės ūkio paskirties žemėje) auginamose pluoštinės kanapėse CBD koncentracija siekia iki 1 %. Pluoštinių kanapių perdirbėjai dėl daug didesnės CBD koncentracijos pirmenybę teikia būtent uždarose patalpose užaugintoms pluoštinėms kanapėms.

19. Remiantis šiais duomenimis, apeliacinis skundas grindžiamas pagrindais, susijusiais ir su nacionaline [10], ir su Sąjungos teise. Dėl Sąjungos teisės reikia pažymėti, kad *Biohemp* ne tik mini Sąjungos jurisprudenciją [11], bet ir nurodo, jog nė vienoje Sąjungos teisės nuostatoje nereikalaujama, kad pluoštinės kanapės būtų auginamos tik lauke, taigi jas leidžiama auginti uždarose patalpose, t. y. šiltnamiuose, fotovoltiniuose šiltnamiuose ir panašioje aplinkoje.

[7] Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad tai, jog *Biohemp* naudojasi visu žemės ūkio registre įregistruotu 0,54 ha plotu, yra nesvarbu, nes taikomos taisyklės susijusios su teisėtu „žemės ūkio paskirties žemės ploto“ naudojimu. Ūkinis pastatas negali būti prilyginamas žemės ūkio paskirties žemės plotui, kaip tai suprantama pagal Metodinių Įstatymo Nr. 339/2005 įgyvendinimo taisyklių 4 straipsnio 5 dalies b punktą. Šis straipsnis susijęs ne su „žemės ūkio paskirties“ žeme, o su *stricto sensu* dirbama žemės ūkio paskirties žeme, nurodyta Įstatymo Nr. 18/1991 2 straipsnio a punkto pirmoje įtraukoje.

[8] Toliau – THC.

[9] Toliau – CBD.

[10] *Biohemp* nuomone, Įstatyme Nr. 339/2005 nenustatyta jokių apribojimų dėl vietos, kurioje galima auginti pluoštines kanapes. Metodinėse šio įstatymo įgyvendinimo taisyklėse vartojama ne dirbamos žemės ūkio paskirties žemės, o tik žemės ūkio paskirties žemės sąvoka. Taigi Įstatymo Nr. 18/1991 2 straipsnio a punkte numatytą sąvoką „žemės ūkio paskirties žemė“ teisinga aiškinti *in extenso*. Be to, nors tuo metu, kai 400 $m^2$ ūkinis pastatas buvo pastatytas ir įregistruotas kadastre, jo paskirtis buvo augalininkystė ir gyvulininkystė, šiuo metu jis yra atnaujintas ir naudojamas kaip uždara patalpa augalams auginti. Tai matyti iš Pianu savivaldybės (Rumunija) išduoto liudijimo, patvirtinančio šio pastato įregistravimą žemės ūkio registre.

[11] *Biohemp* remiasi 2003 m. sausio 16 d. Sprendimu *Hammarsten* (C-462/01, EU:C:2003:33; toliau – Sprendimas *Hammarsten*) ir 2020 m. lapkričio 19 d. Sprendimu *B. S. ir C. A. (Prekyba kanabidioliu (CBD))*, C-663/18, EU:C:2020:938; toliau – Sprendimas *B. S. ir C. A. (Prekyba kanabidioliu (CBD))*, taip pat 2008 m. liepos 11 d. Nutartimi *Babanov* (C-207/08, EU:C:2008:407).

Nurodžiusi, kad pluoštinės kanapės gali būti auginamos tik lauke, apskrities institucija atsisakė pripažinti Europos Komisijos jau patvirtintą sektorių, taigi atsisakė suteikti Rumunijos ūkininkams galimybę patekti į vidaus rinką ir taip pažeidė SESV.

20. Apskrities institucija prieštarauja *Biohemp* reikalavimui; ji taip pat pateikia nacionaline[12] ir Sąjungos teise pagrįstus argumentus. Dėl Sąjungos teisės ji iš esmės teigia, kad:

– Rumunijoje auginamos ir Žemės ūkio ir kaimo plėtros ministerijos kontroliuojamos pluoštinės kanapės, kuriose THC koncentracija mažesnė nei 0,2 %, yra lauko kultūrinis augalas, auginamas pagal mokslinę literatūrą laikantis auginimo technologijos tose vietose, kur užtikrinami augalo poreikiai, susiję su klimatu ir dirvožemiu,

– remiantis Deleguotojo reglamento (ES) Nr. 639/2014[13] III priedo 2.1 punkte „Mėginiai“ ir 2.2 punkte „Mėginio dydis“ nustatyta A procedūra, vykdoma imant mėginius THC kiekiui nustatyti, akivaizdu, kad pluoštinės kanapės auginamos lauke.

21. Šiomis aplinkybėmis *Curtea de Apel Alba Iulia* (Alba Julijos apeliacinis teismas) pateikė Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar reglamentus Nr. 1307/2013 ir Nr. 1308/2013, taip pat SESV 35, 36 ir 38 straipsnius reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiamos tokios nacionalinės teisės nuostatos, kuriomis draudžiama pluoštines kanapes (*Cannabis sativa L.*) auginti tinkamose uždarose patalpose įrengtose hidroponinio auginimo sistemose?“

## III. Procesas Teisingumo Teisme

22. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas gavo 2022 m. gruodžio 29 d.

23. Rašytines pastabas pateikė Rumunijos vyriausybė ir Europos Komisija[14]. Jų abiejų, taip pat *Biohemp* atstovai dalyvavo 2024 m. sausio 25 d. surengtame teismo posėdyje.

[12] Taikomuose teisės aktuose numatyta, jog tam, kad būtų išduotas leidimas, reikia pateikti dokumentus, susijus su dirbama žemės ūkio paskirties žeme, o ne statiniais. Sąvoka „žemės ūkio paskirties žemė“ turi būti aiškinama *stricto sensu*, t. y. kaip dirbama žemės ūkio paskirties žemė, kaip tai suprantama pagal Įstatymą Nr. 18/1991. Jeigu ji būtų aiškinama *in extenso*, tai reikštų galimybę pluoštines kanapes auginti ir kitų kategorijų žemės ūkio paskirties žemėje (pavyzdžiui, apaugusioje miško augmenija arba nedirbamoje žemėje), o tai yra neįmanoma. Žemės ūkio paskirties žemė skiriasi nuo žemės, užstatytos augalininkystės bei gyvulininkystės paskirties pastatais ir įrenginiais; ir viena, ir kita žemė sudaro žemės ūkio paskirties žemės kategorijos pakategores.

[13] 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotasis reglamentas, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1307/2013, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos sistemas ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės, ir iš dalies keičiamas to reglamento X priedas (OL L 181, 2014, p. 1). III priedas „Sąjungoje taikomas Δ9-tetrahidrokanabinolio kiekio kanapių veislėse kiekybinio nustatymo metodas“ buvo įtrauktas 2017 m. vasario 15 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2017/1155, kuriuo dėl tikrinimo priemonių, susijusių su kanapių auginimu, iš dalies keičiamas Deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 639/2014 <…> ir iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1307/2013 X priedas (OL L 167, 2017, p. 1).

[14] Apskrities institucija rašytines pastabas pateikė pavėluotai, todėl Teisingumo Teismas jas atmetė.

## IV. Vertinimas

### *A. Priimtinumas*

24. Rumunijos vyriausybė teigia, kad prejudicinis klausimas yra nepriimtinas, kiek tai susiję su SESV 35 ir 36 straipsnių aiškinimu. Grįsdama savo prieštaravimą ji remiasi Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl išimtinai vidaus situacijų[15] ir tuo, kad nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nepaaiškinta, kaip tie du straipsniai susiję su byla.

25. Kaip teigia Teisingumo Teismas, bendroji taisyklė yra tokia, kad SESV nuostatos dėl pagrindinių laisvių iš esmės netaikomos situacijai, jeigu visi jos elementai susiję tik su viena valstybe nare[16]. Vis dėlto yra keturios šios bendrosios taisyklės išimtys, kai net ir esant vidaus situacijai gali būti prašoma išaiškinti Sąjungos teisės normas. Šių išimčių pobūdis aprašytas Sprendime *Ullens de Schooten*[17], todėl dabar jų kartoti nereikia.

26. Siekdamas palengvinti Sąjungos teisės aiškinimą esant vien vidaus situacijai, Teisingumo Teismas reikalauja, kad nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą būtų nurodyti konkretūs veiksniai, leidžiantys nustatyti bylos, kurioje visi elementai susiję tik su viena valstybe nare, dalyko ar aplinkybių ir prašomų išaiškinti Sąjungos teisės normų ryšį.

27. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi nurodyti, kodėl, nepaisant visiškai vidinio pobūdžio, egzistuoja bylos ir Sąjungos teisės nuostatų, susijusių su pagrindinėmis laisvėmis, ryšys, dėl kurio prašomas prejudicinis išaiškinimas tampa būtinas šiai bylai išnagrinėti[18].

28. Teoriškai nagrinėjamoje byloje gali būti pažeista įsisteigimo laisvė (pagal Rumunijos teisės aktus draudžiama vykdyti savarankišką ekonominę pluoštinių kanapių auginimo uždarose patalpose veiklą) ir laisvas prekių judėjimas (*Biohemp* šiose patalpose negali auginti pluoštinių kanapių eksportui į kitas valstybes nares, kuriose yra šio produkto paklausa).

29. Vis dėlto nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nepateikta jokių argumentų dėl būtinybės išaiškinti SESV 35 ir 36 straipsnius (taip pat SESV 49 straipsnį, susijusį su įsisteigimo laisve). Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tik nurodė, kad *Biohemp* teigia, jog sudarė pluoštinių kanapių pardavimo sutartis su kitose valstybėse narėse įsisteigusiomis perdirbimo įmonėmis.

30. Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui negali pateikti SESV 35 ir 36 straipsnių aiškinimo, kuris būtų naudingas siekiant priimti sprendimą byloje[19], ir prejudicinis klausimas yra nepriimtinas, kiek tai susiję su tais straipsniais.

15 2016 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Ullens de Schooten* (C-268/15, EU:C:2016:874) 55 punktas. Toliau – Sprendimas *Ullens de Schooten*.

16 Sprendimo *Ullens de Schooten* 47 punktas ir 2022 m. sausio 18 d. Sprendimo *Thelen Technopark Berlin* (C-261/20, EU:C:2022:33) 50 punktas.

17 Sprendimo *Ullens de Schooten* 50–53 punktai. Be to, žr. 2018 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Fremoluc* (C-343/17, EU:C:2018:754) 20 punktą.

18 Sprendimo *Ullens de Schooten* 54 ir 55 punktai ir 2023 m. kovo 2 d. Sprendimo *Bursa Română de Mărfuri* (C-394/21, EU:C:2023:146) 50 ir 51 punktai.

19 2018 m. balandžio 19 d. Sprendimo *Consorzio Italian Management ir Catania Multiservizi* (C-152/17, EU:C:2018:264) 22 punktas ir 2021 m. rugsėjo 2 d. Sprendimo *Irish Ferries* (C-570/19, EU:C:2021:664) 133 punktas.

31. Rumunijos vyriausybė taip pat pažymėjo, kad klausimas dėl SESV 38 straipsnio aiškinimo yra nepriimtinas, tačiau jos prieštaravimas negali būti patenkintas.

32. SESV 38 straipsnis yra svarbiausia iš pirminės teisės nuostatų, kuriomis reglamentuojama BŽŪP; jos tikslai nustatyti SESV 39 straipsnyje. Šie du straipsniai, kitaip nei minėtieji pirma, yra svarbūs prašymui priimti prejudicinį sprendimą, nes jie sudaro referencinį pagrindą, pagal kurį turi būti aiškinami reglamentai Nr. 1307/2013 ir Nr. 1308/2013, dėl kurių klausia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Taikant BŽŪP taisykles nėra svarbu, ar situacija yra vien vidaus situacija.

33. Per teismo posėdį *Biohemp* pažymėjo, kad prašė išduoti leidimą auginti pluoštines kanapes 0,54 ha plote [20], tačiau pripažino, kad neprašė skirti Reglamente Nr. 1307/2013 numatytos tiesioginės išmokos.

34. Atsižvelgiant į šį pripažinimą kyla klausimas, ar norint išspręsti ginčą reikia, kad Teisingumo Teismas išaiškintų Reglamento Nr. 1307/2013 nuostatas, kuriose numatytos pagal BŽŪP paramos sistemas ūkininkams skiriamos tiesioginės išmokos, kaip to pageidauja prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

35. Iš esmės nacionalinis teismas turi įvertinti, ar jo pateikti klausimai yra būtini ginčui išspręsti [21]. Vis dėlto Teisingumo Teismas gali juos atmesti kaip nepriimtinus, jeigu mano, kad jie yra hipotetiniai arba nesvarbūs šiam tikslui [22].

36. Rumunijos teisės aktuose leidimo auginti pluoštines kanapes reikalaujama dėl to, kad pluoštinėse kanapėse yra daugiau ar mažiau narkotinių medžiagų, iš kurių gali būti gaminami narkotikai. Reglamento Nr. 1307/2013 nuostatos leidimui būtų taikomos, jeigu tuo pat metu arba vėliau *Biohemp* būtų pateikusi paraišką gauti tiesiogines išmokas už pluoštinių kanapių auginimą.

37. Priešingai, jeigu įmonė, siekianti gauti leidimą auginti, neprašo Reglamente Nr. 1307/2013 numatytos tiesioginės išmokos, galima teigti, kad šis reglamentas tampa netaikytinas ir yra nenaudinga jį aiškinti siekiant išspręsti ginčą. Taigi prašymas priimti prejudicinį sprendimą dėl šio reglamento išaiškinimo iš esmės yra nepriimtinas.

38. Vis dėlto Teisingumo Teismas galėtų nepripažinti šio prašymo nepriimtinu ir pateikti Reglamento Nr. 1307/2013 aiškinimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, jeigu nuspręstų, kad paraišką išduoti leidimą auginti pluoštines kanapes ir šio reglamento materialinės teisės normas sieja *būtinas* ryšys.

[20] Kaip minėta, apskrities institucija suteikė leidimą pluoštines kanapes auginti tik lauke (0,50 ha plote), bet ne uždarose patalpose (0,04 ha), tinkamose pluoštinėms kanapėms auginti naudojant hidroponinio drėkinimo sistemas.

[21] Bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes, turi įvertinti Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų reikalingumą ir svarbą (2011 m. gegužės 26 d. Sprendimo *Stichting Natuur en Milieu ir kt.*, C-165/09–C-167/09, EU:C:2011:348, 47 punktas; 2015 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *X ir van Dijk*, C-72/14 ir C-197/14, EU:C:2015:564, 57 punktas ir 2021 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Altenrhein Luftfahrt*, C-70/20, EU:C:2021:379, 25 punktas).

[22] Teisingumo Teismas nuolat pabrėžia, kad SESV 267 straipsnyje numatyta procedūra yra Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo priemonė, pagal kurią Teisingumo Teismas pateikia nacionaliniams teismams Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris reikalingas sprendimui jų nagrinėjamose bylose priimti, ir kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateikiamas ne dėl to, kad būtų suformuluotos patariamosios nuomonės bendro pobūdžio arba hipotetiniais klausimais, o dėl to, kad reikia veiksmingai išspręsti ginčą (2022 m. kovo 22 d. Sprendimo *Prokurator Generalny (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegija – Skyrimas)*, C-508/19, EU:C:2022:201, 60–62 punktai ir 2024 m. sausio 9 d. Sprendimo *G ir kt. (Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų teisėjų skyrimas)*, C-181/21 ir C-269/21, EU:C:2024:1, 62 ir 64 punktai).

39. Kaip paaiškinsiu toliau, siekiant priimti tokį sprendimą turėtų būti konstatuota, kad tiesioginių išmokų už pluoštinių kanapių auginimą gavimo sąlygos yra taikomos leidimui jas auginti, *net jeigu augintojas nesikreipia dėl šios išmokos*, nes tai yra augalas, kurio tam tikros veislės yra tinkamos narkotinių medžiagų gamybai ir kuris negali būti auginamas laisvai, nekontroliuojant valdžios institucijoms.

40. Pripažįstu, kad nelengva pritarti, jog toks ryšys egzistuoja, tačiau manau, kad nėra kitos galimybės pripažinti prejudicinį klausimą priimtinu, kiek tai susiję su Reglamento Nr. 1307/2013 aiškinimu. Jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų taip pat, pateiksiu išvadą dėl šio reglamento.

41. Bet kuriuo atveju prašymas priimti prejudicinį sprendimą dėl šio reglamento yra priimtinas, nes jį pateikęs teismas prašo išaiškinti Reglamentą Nr. 1308/2013, kurio 1 straipsnio 2 dalies h punkte ir 189 straipsnio 2 dalyje konkrečiai reglamentuojamas pluoštinių kanapių auginimas.

## *B. Nagrinėjimas iš esmės*

42. Pluoštinės kanapės (*Cannabis sativa L.*) – tai augalai, priklausantys kanapinių (*cannabaceae*) šeimos rūšiai. Šiuose augaluose yra daug įvairių tipų fitokanabinoidų, kurie koncentruojasi klampiose sultyse, gaminamose trichomomis vadinamose liaukų struktūrose.

43. Iš gautos informacijos [23] matyti, kad du svarbiausi pluoštinių kanapių fitokanabinoidai yra THC (pagrindinis psichoaktyvusis augalo komponentas, turintis narkotinės medžiagos savybių) ir CBD (kuris nelaikomas nei psichoaktyviąja, nei narkotine medžiaga). Atrodo, kad CBD, be kita ko, sumažina THC psichoaktyvųjį poveikį.

44. Kartu aiškinant SESV 38 straipsnio 3 dalį ir jos I priedą matyti, kad BŽŪP pluoštinėms kanapėms yra taikoma.

45. Pagal Reglamento Nr. 1308/2013 1 straipsnio 2 dalies h punktą pluoštinėms kanapėms taikomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas (toliau – BRO). Remiantis šio reglamento I priedo VIII dalimi, pluoštinių kanapių sektorius apima „[s]ėjam[ąsias] [pluoštines] kanap[es] (*Cannabis sativa L.*), žaliavin[es] arba apdorot[as], bet nesuverpt[as]; sėjamųjų [pluoštinių] kanapių pakul[as] ir atliek[as] (įskaitant verpalų atliekas ir išplaušintą žaliavą)“.

46. Pagal BŽŪP leidžiama auginti tik narkotinėms medžiagoms gaminti netinkamas pluoštines kanapes, kuriose THC procentinė dalis yra nedidelė [24]. Pramoninės pluoštinės kanapės naudojamos įvairiais teisėtais būdais ir tai padeda siekti Europos žaliojo kurso tikslų [25].

[23] Žinoma, siekiant atsakyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, esminę reikšmę turi techniniai vertinimai, kuriuos galima rasti bylos medžiagoje ir šalių pastabose ir kurie turėtų atspindėti dabartinį mokslo žinių lygį šioje srityje. Ir ši išvada, ir būsimas Teisingumo Teismo sprendimas turi tik teisinę reikšmę.

[24] Žr. šios išvados 83 ir paskesnius punktus.

[25] Jos gali būti naudojamos kaip tekstilės pluoštas, panašus į linų pluoštą; žmonių maistui iš lukštentų kanapių sėklų ir gyvūnų pašarams iš sveikų sėklų gaminti; kanapių betonui, kanapių vilnai ir pluoštinių plokščių izoliacijai gaminti; popieriui iš kanapių pluošto gaminti; kosmetikai (aliejams, losjonams ar šampūnams) gaminti, taip pat kaip biokuras. Komisijos pateiktus duomenis žr. šiuo adresu: https://agriculture.ec.europa.eu/farming/crop-productions-and-plant-based-products/hemp_es

47. Pluoštines kanapes auginantys ūkininkai gali pasirinkti pagal BŽŪP mokamas tiesiogines išmokas už plotą (bazinę išmoką arba vienkartinę išmoką už plotą)[26], jeigu jie atitinka: a) Reglamente Nr. 1307/2013 nustatytas *standartines* tiesioginių išmokų skyrimo atitikties *sąlygas*; ir b) *konkrečius papildomus reikalavimus*, kuriais užtikrinama, kad BŽŪP lėšomis nebūtų remiamas neteisėtas pluoštinių kanapių auginimas:

– kalbant apie *standartines sąlygas*, pažymėtina, kad šioje byloje yra nagrinėjama, ar hidroponiniam auginimui „tinkamos uždaros patalpos“ gali būti laikomos „žemės ūkio paskirties žeme“,

– dėl *konkrečių papildomų reikalavimų* reikia atkreipti dėmesį į tai, kad daugiausia nesutariama dėl THC ir CBD kiekio pluoštinėse kanapėse, auginamose uždarose patalpose naudojant hidroponinę sistemą.

48. Prieš analizuodamas kiekvieną iš šių dviejų aspektų turiu pabrėžti, kad valstybės narės negali nustatyti papildomų pluoštinių kanapių auginimo apribojimų, remdamosi Reglamento Nr. 1308/2013 189 straipsnio 2 dalimi.

49. Pagal šią teisės normą jos gali nustatyti tik „griežtesnes nuostatas“ nei tos, kurios numatytos (pačioje 189 straipsnio 1 dalyje) pluoštinių kanapių importui iš trečiųjų šalių. Tokia galimybė reiškia, kad neleidžiama pluoštinių kanapių auginimą reglamentuojančių nacionalinės teisės normų sugriežtinti pažeidžiant Sąjungos teisėje įtvirtintas taisykles.

50. Tai patvirtinta Sprendime *Hammarsten*[27] dėl Švedijos draudimo auginti ir laikyti pramonines pluoštines kanapes, kurioms taikomas šio sektoriaus BRO. Teisingumo Teismas nusprendė, kad nacionalinis draudimas turėjo tiesioginį poveikį šiam BRO ir Švedijoje įsisteigę ūkininkai dėl jo neteko bet kokios galimybės prašyti Sąjungos teisėje numatytos paramos.

51. Sprendime *Hammarsten* ir Reglamento Nr. 1308/2013 189 straipsnio 1 dalyje aiškiai nurodyta, kad leidimą auginti pluoštines kanapes ir galimybę gauti šiai kultūrai Reglamente Nr. 1307/2013 numatytas BŽŪP tiesiogines išmokas sieja tam tikras ryšys.

52. Iš tiesų importuoti į Sąjungą žaliavines sėjamąsias [pluoštines] kanapes Reglamento Nr. 1308/2013 189 straipsnio 1 dalyje leidžiama tik tuo atveju, jeigu laikomasi Reglamento Nr. 1307/2013 32 straipsnio 6 dalyje ir 35 straipsnio 3 dalyje nustatytų sąlygų.

53. Šios sąlygos (jų iš esmės reikia laikytis norint gauti tiesiogines išmokas už šia kultūra apsodintus plotus) turi būti suprantamos taip, kad jos taip pat taikomos pluoštinių kanapių auginimui Sąjungoje. Kitaip tariant, tuose straipsniuose nustatyti „teisėti“ pluoštinių kanapių auginimo valstybėse narėse apribojimai, neatsižvelgiant į tai, ar augintojas pateikė paraišką dėl tiesioginių išmokų už dirbamą plotą.

[26] Tam tikromis sąlygomis valstybės narės gali skirti savanorišką susietąją paramą pluoštines kanapes auginantiems ūkininkams; šiuo metu tokią paramą skiria Prancūzija, Lenkija ir Rumunija.

[27] Sprendimo *Hammarsten* 30 ir 31 punktai. Jo rezoliucinėje dalyje Teisingumo Teismas konstatavo, kad „1970 m. birželio 29 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1308/70 dėl bendro linų ir kanapių rinkų organizavimo, iš dalies pakeistas 2000 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2826/2000 dėl žemės ūkio produktams skirtų informavimo ir skatinimo veiksmų vidaus rinkoje, ir 1971 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 619/71, nustatantis bendrąsias paramos linams ir kanapėms teikimo taisykles, iš dalies pakeistas 2000 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1420/98, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės normos, kuriomis neleidžiama auginti ir laikyti šiuose reglamentuose apibrėžtų pramoninių kanapių“.

*1. Žemės ūkio paskirties žemės sąvoka*

54. Remiantis Reglamento Nr. 1307/2013 32 straipsnio 1 dalimi, „[p]arama pagal bazinės išmokos sistemą teikiama ūkininkams, kai jie <…> paprašo leisti pasinaudoti teise į išmoką už reikalavimus atitinkantį hektarą <…>“.

55. Pagal to paties reglamento 32 straipsnio 2 dalies a punktą sąvoka „reikalavimus atitinkantis hektaras“ apima „valdos žemės ūkio paskirties žemės plot[ą], <…> naudojam[ą] žemės ūkio veiklai arba daugiausia naudojam[ą] žemės ūkio veiklai (jei plotas naudojamas ir ne žemės ūkio veiklai)“.

56. Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies e punkte apibrėžta „žemės ūkio paskirties žemės ploto“ sąvoka apima „bet kok[į] žemės plot[ą], naudojam[ą] kaip ariamoji žemė, daugiamečiai žolynai ir daugiametės ganyklos arba naudojam[ą] daugiamečiams pasėliams auginti“.

57. Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies f punkte „ariamoji žemė“ apibrėžta kaip „pasėliams auginti naudojama žemė arba žemės plotai, kuriuose gali būti auginami pasėliai, bet kurie palikti pūdymui, <…> nepaisant to, ar ant tos žemės pastatyta šiltnamių, ar ji uždengta pastovia arba nuimama danga“.

58. Pagal Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies c punktą „žemės ūkio veikla“ apima „žemės ūkio produktų gamyb[ą], kultivavim[ą] arba auginima[ą], įskaitant derliaus nuėmimą <…>“, o, kaip nurodyta d punkte, „žemės ūkio produktai“ – tai „Sutarčių I priede išvardyti produktai“, įskaitant pluoštines kanapes.

59. Žemės pripažinimas „ariamąja žeme“, taigi ir „žemės ūkio paskirties žemės plotu“, kaip tai suprantama pagal minėtas nuostatas, priklauso nuo to, kaip faktiškai naudojamos (net ir pažeidžiant nacionalines nuostatas dėl žemės klasifikavimo) [28] šios žemės [29].

60. Paramos skyrimo reikalavimus atitinkantys plotai turi būti žemės ūkio paskirties žemė, įeinanti į ūkininko valdą ir naudojama žemės ūkio veiklai, arba, jeigu ji naudojama dar ir kitai veiklai, žemės ūkio veiklos turi būti daugiausia [30].

61. Manau, kad atsižvelgiant į minėtas reglamentų Nr. 1307/2013 ir Nr. 1308/2013 nuostatas, taip pat Teisingumo Teismo jurisprudenciją dėl sąvokos „žemės ūkio paskirties žemė“ galima teigti, jog pluoštinių kanapių auginimas „tinkamose uždarose patalpose“, naudojant hidroponinio auginimo sistemą, patenka į šią sąvoką.

[28] 2021 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Piscicola Tulcea ir Ira Invest* (C-294/19 ir C-304/19, EU:C:2021:340) 63 punkte nurodyta, kad „žemė turi būti pripažįstama „žemės ūkio paskirties žeme“, jeigu ji faktiškai naudojama kaip „ariamoji žemė“, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 61 punkte primintas nuostatas (pagal analogiją žr. 2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Landkreis Bad Dürkheim*, C-61/09, EU:C:2010:606, 37 punktą), ir šio kvalifikavimo negali paneigti vien aplinkybė, kad tokia žemė buvo naudojama kaip ariamoji žemė pažeidžiant nacionalines nuostatas dėl žemės klasifikavimo“.

[29] 2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Landkreis Bad Dürkheim* (C-61/09, EU:C:2010:606) 37 punktas; 2015 m. liepos 2 d. Sprendimo *Wree* (C-422/13, EU:C:2015:C:2015:438) 36 punktas; 2015 m. liepos 2 d. Sprendimo *Demmer* (C-684/13, EU:C:2015:439) 56 punktas ir 2021 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Piscicola Tulcea ir Ira Invest* (C-294/19 ir C-304/19, EU:C:2021:340) 62 punktas.

[30] 2015 m. liepos 2 d. Sprendimo *Demmer* (C-684/13, EU:C:2015:439) 54 punktas ir 2021 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Piscicola Tulcea ir Ira Invest* (C-294/19 ir C-304/19, EU:C:2021:340) 64 punktas.

62. Pluoštinėms kanapėms auginti tinkama uždara patalpa yra žemės ploto dalis, įskaitant ant jos esantį statinį, skirta žemės ūkio veiklai vykdyti, pavyzdžiui, pluoštinėms kanapėms auginti. Kaip minėjau, „ariamoji žemė“ – tai pasėliams auginti naudojama žemė, „nepaisant to, ar ant tos žemės pastatyta *šiltnamių, ar ji uždengta pastovia arba nuimama danga*“ [31].

63. Kaip ir *šiltnamio* ar kito panašaus statinio (kuris pats nėra pastatas įprasta šio žodžio reikšme), uždaros patalpos, tinkamos pluoštinėms kanapėms auginti, vienas iš komponentų yra ant žemės pastatyta *pastovi danga*; tai netrukdo šios patalpos priskirti prie žemės ūkio paskirties žemės. Šiltnamio ir ūkinio pastato, tinkamo pluoštinėms kanapėms auginti naudojant hidroponinio auginimo sistemą, panašumas yra akivaizdus. Šiais laikais šiltnamiai statomi naudojant ne tik paprastą vielos ir plastiko konstrukciją, bet ir kitas medžiagas bei tvirtesnes konstrukcijas, pavyzdžiui, polikarbonatą ar stiklą.

64. Kaip nurodyta pirma minėtoje jurisprudencijoje, svarbu tai, kad žemės plotas (net jei ant jo stovi stacionarus statinys) yra skirtas žemės ūkio gamybai (šiuo atveju – pluoštinėms kanapėms).

65. Komisija prieštarauja šiam argumentui, motyvuodama tuo, kad auginant pluoštines kanapes bazinės išmokos ūkininkams schema gali būti taikoma tik jeigu jos auginamos lauke, o ne tada, kai jos auginamos uždarose patalpose, naudojant hidroponinio auginimo sistemą.

66. Komisija laikosi nuomonės, kad pagal Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies e ir f punktus, siekiant žemę laikyti dirbamąja ir žemės ūkio paskirties žeme, turi būti dirvožemio ir augalo šaknų *sąveika* [32]. Tas pats reikalavimas taikomas savanoriškos susietosios paramos schemai [33] ir jis nėra įvykdytas, jeigu pluoštinės kanapės auginamos uždarose patalpose, naudojant hidroponinio auginimo sistemas.

67. Nesutinku su Komisijos argumentu. Remiantis Reglamento
Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies e ir f punktų turiniu negalima daryti išvados, kad dirbamoji žemė gali būti tik ta žemės ūkio paskirties žemė, kurioje augalo šaknys sąveikauja su dirvožemiu. Tokia žemės ūkio samprata neatitinka technologijų pažangos.

68. Jau daugelį metų dirvožemis nebėra būtinas žemės ūkio produkcijai gaminti [34]. Natūraliomis sąlygomis dirvožemis neabejotinai veikia kaip mineralų ir maisto medžiagų rezervuaras augalams, tačiau, kai maisto medžiagos ištirpsta vandenyje, augalų šaknys jas gali pasisavinti tiesiogiai ir dirvožemis nebėra neišvengiamai būtinas augalui augti. Kitaip tariant, „šaknų ir dirvožemio sąveika“ nėra būtina augalui vystytis ir žemės ūkio produkcijai gaminti.

[31] Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies f punktas. Kursyvu išskirta mano.

[32] Komisijos argumentas pateiktas 2019 m. gegužės mėn. dokumente *Direct Payments Eligibility for direct payments of the Common Agricultural Policy*, p. 4: „greenhouses are considered eligible provided the land maintains the characteristics of an agricultural area. However, in specific situations, e.g. cultivation of plants in pots with no interaction of the plants roots with the soil, or greenhouses where the soil is concrete (e.g. hydroponic cultivation), the areas are considered not eligible because the soil is not contributing to the development of the crop“.

[33] Deleguotojo reglamento Nr. 639/2014 53 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad „[v]alstybės narės negali teikti su plotu susijusios susietosios paramos už plotus, kurie nėra reikalavimus atitinkantys plotai, apibrėžti Reglamento (ES) Nr. 1307/2013 32 straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse. <…>“.

[34] Pavyzdžiui, šiltnamiuose dirva dažnai padengiama smėlio sluoksniu, o visos augalams reikalingos maisto medžiagos įterpiamos laistant. Kitais atvejais augalai sodinami į dirvožemį, tačiau jų šaknys į jį nesiskverbia, bet lieka dirbtiniame durpių ar panašios medžiagos sluoksnyje, esančiame plačiame vamzdyje, į kurį maisto medžiagos tiekiamos drėkinimo vandeniu, o augalo šaknys lieka tame vamzdyje.

69. Hidroponika – tai auginimo sistema, kai šaknys aprūpinamos vandenyje ištirpintu mitybiniu tirpalu. Tame vandenyje yra cheminių elementų, būtinų augalams vystytis, ir augalai be dirvožemio (žemės) gali augti vandeninėje terpėje (arba inertinėje terpėje, pavyzdžiui, plautame smėlyje, žvyre ar perlite).

70. Hidroponinio auginimo privalumai, palyginti su tradicine žemdirbyste, yra, be kita ko, tokie:

– mažiau suvartojama vandens ir maisto medžiagų, juos galima panaudoti efektyviau,

– naudojama mažiau žemės ūkio paskirties žemės ir pašalinamos dirvožemio kokybės blogėjimo problemos, kylančios dėl trąšų naudojimo ir intensyvios žemdirbystės,

– naudojama mažiau pesticidų, nes hidroponika derinama su auginimu uždarose arba pusiau uždarose patalpose (pavyzdžiui, šiltnamiuose ar tinkamuose ūkiniuose pastatuose), taip palengvinant kenkėjų kontrolę[35],

– yra mažesnis atstumas iki vartojimo centrų miestuose ir dėl to mažėja išmetamųjų teršalų kiekis, susijęs su žemės ūkio produktų vežimu.

71. Reglamentuose Nr. 1307/2013 ir Nr. 1308/2013 nepateikta jokios teisės normos, pagal kurią žemė dirbamąja ar žemės ūkio paskirties žeme būtų laikoma su sąlyga, kad yra taikomi tam tikri auginimo metodai. Taigi nėra pagrindo teigti, kad žemė, kurioje taikomos hidroponinio auginimo sistemos, negali būti laikoma žemės ūkio paskirties žeme.

72. Pagal Sąjungos teisės normas hidroponinio auginimo sistemų negalima naudoti ekologinės gamybos atveju. Tai nurodyta Reglamento (ES) 2018/848[36] 28 konstatuojamojoje dalyje[37] ir II priedo I dalies („Augalinių produktų gamybos taisyklės“) 1.2 punkte[38].

73. Manau, kad jeigu teisės aktų leidėjas ir norėjo hidroponinio auginimo sistemų netaikyti ekologinei augalininkystei, tai tik todėl, kad šias sistemas netiesiogiai ir *a sensu contrario* leidžiama naudoti įprastai (neekologinei) žemės ūkio produkcijai gaminti.

74. Kaip minėjau, hidroponika, kaip auginimo metodas, turi BŽŪP tikslus atitinkančių pranašumų, ir tai per teismo posėdį pripažino visos šalys. Visų pirma ji atitinka BŽŪP paskirtį (SESV 39 straipsnio 1 dalies a punktas) „didinti žemės ūkio našumą skatinant technikos pažangą bei užtikrinant racionalią žemės ūkio gamybos plėtotę ir kuo geresnį gamybos veiksnių, ypač darbo jėgos, panaudojimą“.

75. Taikant hidroponinio auginimo sistemas didinamas žemės ūkio našumas, skatinama technologijų pažanga ir racionalesnė žemės ūkio plėtra, nes naudojama mažiau vandens išteklių ir auginimui reikia mažiau žemės plotų.

[35] Vykdant šią kontrolę galima taikyti integruotos biologinės kontrolės metodus, kai kenkėjus naikinantys vabzdžiai auginami augalų kenkėjams naikinti, siekiant sumažinti arba panaikinti insekticidų naudojimą.

[36] 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklinimo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 834/2007 (OL L 150, 2018, p. 1).

[37] „[K]adangi ekologinė augalinių produktų gamyba grindžiama augalų mityba, pirmiausia per dirvos ekosistemą, augalai turėtų būti auginami ant gyvo dirvožemio arba gyvame dirvožemyje, susiliečiančiame su podirvio ir pamatinės uolienos sluoksniais. Taigi, hidroponinis auginimas neturėtų būti leidžiamas, kaip ir augalų auginimas konteineriuose, maišuose ar lysvėse, kuriose šaknys nesusiliečia su gyvuoju dirvožemiu“.

[38] „Draudžiamas hidroponinis auginimas – augalų, kurie natūraliai neauga vandenyje, auginimo būdas, kai jų šaknys įmerktos tik į maistingąjį tirpalą arba laikomos inertinėje terpėje su maistinguoju tirpalu“.

76. Be to, hidroponika padeda siekti kitų dviejų BŽŪP tikslų, t. y. „garantuoti pakankamą tiekimą“ (SESV 39 straipsnio 1 dalies d punktas) ir „užtikrinti vartotojams priimtinas tiekiamos produkcijos kainas“ (SESV 39 straipsnio 1 dalies e punktas).

77. Šie du tikslai yra įvykdyti, nes taikant hidroponinio auginimo sistemas uždarose patalpose auginami augalai mažiau priklauso nuo oro sąlygų nei įprastai lauke augantys augalai ir juos mažiau pažeidžia kenkėjai. Naudojant tokias sistemas taip pat geriau užtikrinamas žemės ūkio produktų tiekimas, nes galima juos tiekti priimtinomis kainomis ir patiriant mažiau transporto išlaidų.

78. Iš tiesų atrodo, kad BŽŪP veikiau sukurta tradiciniam ūkininkavimui, nes parama ūkininkams nustatyta atsižvelgiant į reikalavimus atitinkančius hektarus, t. y. plotą, o šis kriterijus labiau atitinka ūkininkavimą lauke ir dirvožemyje įsišaknijusių augalų auginimą [39]. Vis dėlto taip pat tiesa tai, kad kitiems augalams (pavyzdžiui, daržovėms ir vaisiams) hidroponinio auginimo sistemos gali būti labai tinkamos, ir, nesant aiškaus draudimo, nematau pakankamų priežasčių neleisti taikyti šių naujų auginimo būdų, kurie, mano nuomone, atitinka BŽŪP tikslus.

79. Kitaip tariant, BŽŪP taisyklės neturėtų būti aiškinamos taip, kad jas taikant sustotų technologinė žemės ūkio plėtra, o taip būtų, jeigu tiesioginės išmokos už plotą nebūtų skiriamos ūkiams, kurie veiklą vykdo naudodami tinkamose uždarose patalpose įrengtas hidroponinio auginimo sistemas.

80. Bet kuriuo atveju Komisija per teismo posėdį pripažino, kad pluoštinių kanapių auginimas uždarose patalpose naudojant hidroponinio auginimo sistemas atitinka Reglamentą Nr. 1308/2013, tačiau Reglamente Nr. 1307/2013 numatytos tiesioginės išmokos tokiam auginimui negali būti skirtos, nors jam gali būti suteikta kitos rūšies parama, visų pirma parama iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP).

81. Nors sutinku su Komisijos argumentu dėl Reglamento Nr. 1308/2013, nemanau, kad jis teisingas, kalbant apie Reglamentą Nr. 1307/2013. Tiesa, pluoštinių kanapių auginimas uždarose patalpose taikant hidroponinio auginimo sistemas yra intensyvesnis nei tų kanapių auginimas lauke, taigi reikia mažesnio žemės ploto ir dėl to tiesioginės išmokos bus mažesnės [40]. Vis dėlto nematau pagrindo neteikti tiesioginių išmokų vien dėl to, kad, kaip minėjau, nėra kanapių augalų šaknų ir dirvožemio sąveikos.

82. Taigi manau, kad žemė, skirta pluoštinėms kanapėms auginti tinkamose uždarose patalpose naudojant hidroponinio auginimo sistemas, gali būti laikoma žemės ūkio paskirties žeme, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies e ir f punktus.

[39] Iš tiesų tam tikra žemės ūkio produkcija nėra tinkama auginti naudojant hidroponinio auginimo sistemas (pvz., grūdinės kultūros).

[40] Šiai gamybai naudojamos žemės plotas bus mažesnis, nei auginant pluoštines kanapes lauke, ir atitinkamai bus mažesnė ūkininkų gaunama tiesioginė parama už plotą. Vis dėlto didesnis našumas auginant augalus uždarose patalpose įrengtose hidroponinio auginimo sistemose gali kompensuoti mažesnę tiesioginę paramą už plotą.

*2. THC ir CBD kiekis pluoštinėse kanapėse*

83. Norint gauti tiesiogines išmokas, pluoštinių kanapių auginimui taikomi *specialūs reikalavimai*, nes iš šio augalo gali būti išgaunamos ir parduodamos narkotinės medžiagos:

– pagal Reglamento Nr. 1307/2013 32 straipsnio 6 dalį plotai, naudojami pluoštinėms kanapėms auginti, laikomi reikalavimus atitinkančiais hektarais tik tuo atveju, jei auginamų veislių kanapėse THC kiekis sudaro ne daugiau kaip 0,2 %,

– nuo 2023 m. sausio 1 d. Reglamentu (ES) 2021/2115 THC kiekis padidintas iki 0,3 %[41], nors šis reglamentas byloje netaikomas *ratione temporis*,

– pagal Deleguotojo reglamento Nr. 639/2014 53 straipsnio 5 dalį šis reikalavimas taikomas ir pluoštinių kanapių auginimo plotams, siekiant už juos gauti savanorišką susietąją paramą, kuria Rumunija pasinaudojo,

– Reglamento Nr. 1307/2013 35 straipsnio 3 dalyje[42] Komisijai suteikti įgaliojimai priimti deleguotąjį aktą joje numatytomis sąlygomis[43]. Komisija yra priėmusi Deleguotąjį reglamentą Nr. 639/2014, kurio 9 straipsnyje[44] reikalaujama, kad ūkininkai naudotų sertifikuotą Europos Sąjungos bendrajame žemės ūkio augalų rūšių veislių kataloge pateiktų veislių sėklą. Šiame kataloge užregistruotos 75 kanapių veislės.

84. Iš visų šių teisės normų matyti, kad ūkininkai gali gauti tiesiogines išmokas, jeigu sėja atitinkamų veislių kanapes, kuriose THC kiekis neviršija 0,2 % (arba 0,3 % nuo 2023 m. sausio 1 d.). Neatrodo, kad kyla pavojus, jog auginant pluoštines kanapes lauke THC kiekis gali padidėti.

85. Konkrečios tiesioginių išmokų už pluoštinių kanapių auginimą skyrimo sąlygos atitinka reikalavimus, taikomus siekiant pagal Sąjungos teisę gauti atitinkamą administracinį leidimą ir teisėtai auginti pluoštines kanapes. Jeigu šių sąlygų laikomasi, augintojams turi būti suteikta galimybė plėtoti tą veiklą, kaip pabrėžta Sprendime *Hammarsten*.

[41] Reglamentas Nr. 1307/2013 buvo panaikintas 2023 m. sausio 1 d. ir pakeistas 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/2115, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinų strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinų iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013 (OL L 435, 2021, p. 1). Reglamento 2021/2115 4 straipsnio 4 dalies antroje pastraipoje numatyta, kad „[k]anapėms auginti naudojami plotai laikomi reikalavimus atitinkančiais hektarais tik tuo atveju, jei auginamų veislių kanapėse tetrahidrokanabinolio kiekis sudaro ne daugiau kaip 0,3 %“. Šio reglamento 18 konstatuojamojoje dalyje paaiškinta, kad, „siekiant apsaugoti visuomenės sveikatą ir užtikrinti suderinamumą su kitais teisės aktais, į „reikalavimus atitinkančio hektaro“ apibrėžtį dėl tų plotų, kurie naudojami kanapėms auginti, turėtų būti įtrauktas reikalavimas naudoti sėjai skirtų veislių kanapes, kuriose yra ne daugiau kaip 0,3 % tetrahidrokanabinolio“.

[42] „Siekiant apsaugoti visuomenės sveikatą, Komisijai pagal 70 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus dėl išmokų skyrimo nustatant reikalavimą, kad būtų naudojama tam tikrų kanapių veislių sertifikuota sėkla, ir kanapių veislių nustatymo bei 32 straipsnio 6 dalyje nurodyto jose esančio tetrahidrokanabinolio kiekio tikrinimo tvarkos nustatymo taisyklių“.

[43] Taip pat žr. 2022 m. rugpjūčio 11 d. Komisijos reglamentą (ES) 2022/1393, kuriuo dėl didžiausios leidžiamosios delta-9-tetrahidrokanabinolio (Δ9-THC) koncentracijos kanapių sėklose ir iš jų pagamintuose produktuose iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1881/2006 (OL L 211, 2022, p. 83); jis 2023 m. gegužės 24 d. netiesiogiai panaikintas 2023 m. balandžio 25 d. Komisijos reglamentu (ES) 2023/915 dėl didžiausios leidžiamosios tam tikrų teršalų koncentracijos maiste, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1881/2006 (EB) (OL L 119, 2023, p. 103).

[44] „Taikant Reglamento (ES) Nr. 1307/2013 32 straipsnio 6 dalį, kanapėms auginti naudojamų plotų atitiktis reikalavimams nustatoma atsižvelgiant į tų metų, už kuriuos skiriama išmoka, kovo 15 d. pagal [2002 m. birželio 13 d. Tarybos direktyvos 2002/53/EB dėl bendrojo žemės ūkio augalų veislių katalogo (OL L 193, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 36 t., p. 281)] 17 straipsnį paskelbtame Bendrajame žemės ūkio augalų rūšių veislių kataloge pateiktų veislių sėklos naudojimą. Sėkla sertifikuojama pagal [2002 m. birželio 13 d.] Tarybos direktyvą 2002/57/EB [dėl prekybos aliejinių ir pluoštinių augalų sėkla (OL L 193, 2002, p. 74; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 36 t., p. 354)].“

*3. Rumunijos institucijų nustatytas draudimas*

86. Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Rumunijos institucijos draudžia auginti pluoštines kanapes tinkamose uždarose patalpose, taikant hidroponinio auginimo sistemas, nes kyla pavojus, kad taip išaugintuose augaluose THC kiekis gali viršyti leistinas ribas, o tai gali pakenkti visuomenės sveikatai.

87. Tai, kad yra nustatytas BRO, nekliudo valstybėms narėms taikyti nacionalinių normų, kuriomis siekiama kito bendrojo intereso tikslo nei pagal BRO, net jei šios normos gali turėti poveikį bendros rinkos veikimui atitinkamame sektoriuje [45].

88. Vis dėlto griežtesnės nacionalinės priemonės, skirtos bendrojo intereso tikslui apsaugoti, turi atitikti proporcingumo reikalavimą, t. y. jos turi būti tinkamos užtikrinti, kad būtų laikomasi siekiamo tikslo, ir neviršyti to, kas būtina šiam tikslui pasiekti. Proporcingumą reikia nagrinėti visų pirma atsižvelgiant į BŽŪP tikslus ir tinkamą BRO veikimą, o tai reiškia, kad būtina suderinti šiuos tikslus su tais, kurių siekiama nacionalinės teisės aktais [46].

89. Be to, ribojamoji priemonė yra tinkama nurodyto tikslo pasiekimui užtikrinti tik tuo atveju, jeigu ja iš tikrųjų nuosekliai ir sistemingai siekiama įgyvendinti tą tikslą [47].

90. Reglamente Nr. 1307/2013 ir kituose Sąjungos teisės aktuose dėl pramoninių kanapių auginimo yra įvertinti atitinkami interesai, nes leidžiama auginti tik tas kanapes, kuriose THC kiekis neviršija 0,2 %. Kadangi šiuose teisės aktuose aiškiai nenurodyta, kokie yra pramoninių kanapių auginimo metodai, valstybė narė turi galimybę patvirtinti papildomas ribojamąsias priemones, susijusias su pramoninių kanapių auginimu.

91. Naudodamosi šia galimybe Rumunijos institucijos nusprendė, kad yra realus pavojus, jog auginant tam tikrų veislių kanapes uždarose patalpose pagal hidroponinio auginimo sistemas THC kiekis gali padidėti ir viršyti teisės aktuose leidžiamą 0,2 % ribą. Taip užaugintos pluoštinės kanapės gali būti „nukreiptos“ narkotinėms medžiagoms gaminti, o tai kenktų visuomenės sveikatai.

92. Atsižvelgdamos į šį pavojų Rumunijos institucijos pagal atsargumo principą taiko *ex ante* draudimą, argumentuodamos tuo, kad vykdant pluoštinių kanapių auginimo uždarose patalpose *ex post* kontrolę būtų nepakankamai apsaugotas bendrasis interesas. Jos mano, kad ši kontrolė numatyta lauke auginamoms pluoštinėms kanapėms, bet netaikoma kanapėms, kurios auginamos uždarose patalpose, nes jų augimo ir žydėjimo ciklai skiriasi [48].

[45] Sprendimo *Hammarsten* 31 punktas ir 2015 m. gruodžio 23 d. Sprendimo *Scotch Whisky Association ir kt.* (C-333/14, EU:C:2015:845) 26 punktas.

[46] 2015 m. gruodžio 23 d. Sprendimo *Scotch Whisky Association ir kt.* (C-333/14, EU:C:2015:845) 28 punktas.

[47] 2011 m. kovo 3 d. Sprendimo *Kakavetsos-Fragkopoulos* (C-161/09, EU:C:2011:110) 42 punktas; 2015 m. gruodžio 23 d. Sprendimo *Scotch Whisky Association ir kt.* (C-333/14, EU:C:2015:845) 37 punktas ir Sprendimo *B. S. ir C. A. (Prekyba kanabidioliu (CBD))* 87 punktas.

[48] Per teismo posėdį Rumunijos vyriausybė pabrėžė, kad norint tokią kontrolę pritaikyti pramoninių kanapių auginimui uždarose patalpose kyla logistinių sunkumų, nes šių kanapių žydėjimo ciklai skiriasi nuo lauke auginamoms pluoštinėms kanapėms įprastų ciklų.

93. Kaip minėjau, A procedūra, pagal kurią imami mėginiai THC kiekiui nustatyti, yra numatyta Deleguotojo reglamento Nr. 639/2014[49] III priede, o šiame priede pateiktos tokios nuostatos:

– 2.1 punktas „Mėginiai“: „<…> Iš augančių konkrečios veislės kanapių paimama 30 cm augalo dalis, kurioje yra bent vienas moteriškas žiedynas. Mėginiai imami laikotarpiu nuo 20-os dienos po žydėjimo pradžios iki 10-os dienos po žydėjimo pabaigos“,

– 2.2 punktas „Mėginio dydis“: „Mėginį sudaro 50 augalų iš kiekvieno lauko dalys.“

94. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti šią aplinkybę, taip pat kitas aplinkybes, turinčias poveikį ribojamosios nacionalinės priemonės proporcingumui (taigi ir jos atitikties Sąjungos teisei vertinimui), tačiau Teisingumo Teismas gali jam pateikti gaires, kaip tai padaryti.

95. Pirma, neginčijama, kad narkotinės medžiagos (įskaitant pagamintas iš pluoštinių kanapių, kaip antai marihuaną) yra kenksmingos, todėl prekyba jomis draudžiama. Vis dėlto griežtai kontroliuojama prekyba leidžiama siekiant naudoti medicinos ir mokslo tikslais[50].

96. Vadinasi, nacionalinę priemonę, pagal kurią draudžiama auginti pluoštines kanapes, jeigu šie augalai naudojami narkotinėms medžiagoms, pavyzdžiui, iš THC gaunamai marihuanai gaminti, galima pateisinti bendruoju visuomenės sveikatos apsaugos interesu.

97. Antra, iš *Biohemp* pateiktos informacijos matyti, kad konkrečios veislės kanapėse, sodinamose uždaroje patalpoje ir auginamose naudojant hidroponinio auginimo sistemas, THC kiekis neviršija 0,2 %. *Biohemp* tvirtina, kad auginant pluoštines kanapes patalpose pagal hidroponinio auginimo sistemą padidėja augalo CBD, bet ne THC kiekis. Rumunijos institucijos pažymi, kad iš kai kurių tyrimų matyti, jog taip pat gali padidėti ir THC kiekis, o šiuo metu nėra įtikinamos analizės, patvirtinančios, kad yra priešingai.

98. Kaip per teismo posėdį nurodė Komisija, jeigu augalai priskiriami prie leidžiamų auginti Sąjungoje veislių kanapių, THC kiekis juose turi būti ne didesnis kaip 0,2 %, įskaitant atvejus, kai jie auginami uždarose patalpose naudojant hidroponinio auginimo sistemas.

99. Atrodo, kad didelis konkretaus pluoštinės kanapės augalo CBD kiekis lemia mažesnį THC kiekį, todėl šis augalas netinkamas narkotikams gaminti, tačiau tai turi būti tinkamai patikrinta remiantis patikimais mokslo tyrimais. Nagrinėjamu atveju dėl to išnyktų pavojus, kad THC kiekis gali padidėti, bet šį aspektą turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

100. Kaip matyti iš turimos informacijos, nustatyta, kad uždarose patalpose pagal hidroponinio auginimo sistemą auginamose tam tikrų veislių pramoninėse kanapėse padidėja konkretaus kanabinoido, būtent CBD, kiekis.

[49] Su pakeitimais, padarytais Deleguotuoju reglamentu 2017/1155.

[50] 2010 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Josemans* (C-137/09, EU:C:2010:774) 36 punktas ir Sprendimo *B. S. ir C. A. (Prekyba kanabidioliu (CBD))* 59 punktas.

101. Teisingumo Teismas jau turėjo progą išaiškinti, kad, remiantis dabartinėmis mokslo žiniomis, CBD sudėtyje nėra psichoaktyviosios medžiagos [51]. Taigi CBD neturi būti priskirtas prie narkotinių medžiagų pagal 1988 m. gruodžio 20 d. Vienoje sudarytą Jungtinių Tautų konvenciją dėl kovos su neteisėta narkotinių priemonių ir psichotropinių medžiagų apyvarta [52], kurios šalys yra visos valstybės narės ir Sąjunga [53].

102. Jeigu uždarose patalpose pagal hidroponinio auginimo sistemas auginamose pramoninėse kanapėse padidėja tik CBD kiekis ir nepadidėja (teisės aktuose nustatytas) THC kiekis, valstybė narė negali be papildomo pagrindo pateisinti auginimo ribojimo, remdamasi visuomenės sveikatos apsauga. Kartoju, dabartinėmis žiniomis, CBD „nėra narkotinė medžiaga, kaip ji suprantama pagal Bendrąją konvenciją“ [54].

103. Trečia, nacionalinė priemonė, pagal kurią ribojamas pramoninių kanapių auginimas uždarose patalpose įrengtose hidroponinio auginimo sistemose, galėtų atitikti proporcingumo kriterijų tik tuo atveju, jeigu būtų taikoma nuosekliai ir sistemingai.

104. Per teismo posėdį diskutuota, ar Rumunijoje laikomasi reikalavimų dėl nuoseklaus ir sistemingo draudimo taikymo. *Biohemp* nurodė, kad tam tikrose šios valstybės narės apskrityse (Konstancos, Dimbovicos ir Sibiu) leidžiama auginti tokios rūšies kanapes. Be to, anksčiau toje pačioje Albos apskrityje (Rumunija) nuimant derlių institucijos leido *Biohemp* pluoštines kanapes auginti tinkamoje uždaroje patalpoje naudojant hidroponinio auginimo sistemą [55]. Rumunijos vyriausybė atmetė šiuos argumentus, o ginčas šiuo klausimu nebuvo išspręstas.

105. Bet kuriuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar nacionalinė ribojamoji priemonė Rumunijos teritorijoje taikoma sistemingai ir nuosekliai.

106. Galiausiai pagal proporcingumo principą reikia nustatyti, ar yra mažiau ribojanti alternatyva visuotiniam draudimui auginti pluoštines kanapes uždarose patalpose, norint įvykdyti Rumunijos valstybės siekiamą visuomenės sveikatos apsaugos tikslą.

107. Taigi reikėtų pamąstyti, gal galima leisti šiuo būdu auginti pluoštines kanapes taikant griežtą kontrolę, taip siekiant patikrinti, kad augaluose THC procentinė dalis neviršytų 0,2 %. Rumunijos vyriausybės nurodytas problemas, susijusias su šios kontrolės vykdymu, galbūt būtų galima išspręsti nustačius, kad uždarose patalpose auginamoms pluoštinėms kanapėms, be kitų priemonių (kaip antai privalomo leidimo gavimo), taikomos atsitiktinės kontrolės siekiant įvertinti THC kiekį, kaip numatyta Deleguotajame reglamente Nr. 639/2014.

108. Galiausiai pagal Reglamento Nr. 1307/2013 32 straipsnio 6 dalį yra draudžiamos nacionalinės teisės normos, pagal kurias neleidžiama auginti tam tikrų veislių kanapių, kurių THC kiekis yra mažesnis nei 0,2 %, jeigu dėl naudojamo auginimo būdo (auginimo tinkamose

[51] Sprendimo *B. S. ir C. A. (Prekyba kanabidioliu (CBD))* 75 punktas.

[52] *Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 1582 t., Nr. I-27627.

[53] 1961 m. Bendrosios narkotinių medžiagų konvencijos, iš dalies pakeistos 1972 m. protokolu, iš dalies keičiančiu 1961 m. Bendrąją narkotinių medžiagų konvenciją, pasirašytos 1961 m. kovo 30 d. Niujorke (*Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 520 t., Nr. 7515). Žr. Sprendimo *B. S. ir C. A. (Prekyba kanabidioliu (CBD))* 76 punktas.

[54] Sprendimo *B. S. ir C. A. (Prekyba kanabidioliu (CBD))* 76 punktas.

[55] *Biohemp* teigė, kad 2020 m. apskrities institucija suteikė leidimą auginti pluoštines kanapes 400 m² ūkiniame pastate, kuris buvo atnaujintas ir naudojamas kaip saugomos auginimo patalpos, lygiavertės šiltnamiui. Per teismo posėdį Rumunijos vyriausybė užginčijo šį argumentą, nes buvo prašoma leidimo auginti 3 500 m² plote, nenurodant, kad tame plote yra ūkinis pastatas.

uždarose patalpose įrengtose hidroponinio auginimo sistemose) jose labai padidėja CBD kiekis, išskyrus atvejus, kai šios teisės normos yra tinkamos užtikrinti, kad būtų pasiektas visuomenės sveikatos apsaugos tikslas, ir neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti.

## V. Išvada

109. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau pateikti *Curtea de Apel Alba Iulia* (Alba Julijos apeliacinis teismas, Rumunija) tokį atsakymą:

2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1307/2013, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos sistemas ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės ir panaikinami Tarybos reglamentas (EB) Nr. 637/2008 ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 73/2009, taip pat 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007,

turi būti aiškinami taip:

– pagal Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies e ir f punktus žemės plotai, naudojami pluoštinėms kanapėms (*Cannabis sativa L.*) auginti tinkamose uždarose patalpose, taikant hidroponinio auginimo sistemas, gali būti laikomi žemės ūkio paskirties žeme,

– pagal Reglamento Nr. 1307/2013 32 straipsnio 6 dalį iš esmės draudžiamos nacionalinės teisės normos, pagal kurias neleidžiama auginti tam tikrų veislių kanapių, kurių THC kiekis yra mažesnis nei 0,2 %, jeigu dėl naudojamo auginimo būdo (auginimo tinkamose uždarose patalpose įrengtose hidroponinio auginimo sistemose) jose labai padidėja CBD kiekis, išskyrus atvejus, kai šios teisės normos yra tinkamos užtikrinti, kad būtų pasiektas visuomenės sveikatos apsaugos tikslas, ir neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti, o tai turi nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.